

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o zavodu:

► **Tip zavoda:** zavodu za prestajanje mladoletniškega zapor in kazni zapor

► **Kategorije nastanjenih oseb:** mladoletniki z območja vseh sodnih okrožij v Republiki Sloveniji, ki so obsojeni na mladoletniški zapor; mlajši polnoletni obsojenci (do 23. leta starosti) z območja vseh sodnih okrožij v Republiki Sloveniji, ki so obsojeni na kazen zapor nad eno do petih let ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega petih let zapor; mlajši polnoletni obsojenci (do 23. leta starosti) z območja sodnega okrožja Celje, ki so obsojeni na kazen do petih let zapor ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega petih let zapor; priporniki, zoper kater je pripor odredilo Okrožno sodišče v Celju ali za pripornice Okrožno sodišče v Mariboru, Ptuj, Slovenj Gradcu ali Murski Soboti; moški na prestajanju uklonilnega zapor (v ta zavod jih je poslalo pristojno okrajno sodišče, ker so z območja Mestne občine Celje, občin Vojnik, Štore, Dobrna, Laško, Radeče, Mozirje, Gornji Grad, Ljubno, Solčava, Luče, Nazarje, Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče, Šentjur, Dobje, Šmarje pri Jelšah, Kozje, Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec, Mestne občine Velenje, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Žalec, Vransko, Tabor, Prebold, Braslovče, Polzela in Rečica ob Savinji).

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost zavoda na dan obiska:** zaprtega oddelka 22 postelj (prej 6); polodprtega 24 (prej 49); odprtega oddelka 10 postelj¹; pripora 30 postelj (prej 18), ženskega pripora 4 (prej 3); število postelj, namenjenih uklonilnemu zaporu pa je bilo z 10 zmanjšano na 6 - v času obiska je bilo v zavodu razporejenih 40 obsojencev (od teh en mladoleten), 44 pripornikov (od teh 4 ženske)², zoper 5 oseb pa se je izvrševal uklonilni zapor.

¹ Na odprtem oddelku je 10 mest namenjenih oddelku brez drog.

² En obsojenec je bil sicer zaradi letnega dopusta odsoten, dva pripornika pa sta bila na begu.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **najavljen** in **opravljen 13. 11. 2012, med 9:15 in 14:45 uro.**
- ▶ **Skupina za obisk:** trije predstavniki Varuha in en predstavnik pogodbenih nevladnih organizacij (Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij – PIC) ter pogodbenca izvedenka za področje zdravstva.
- ▶ **Vsebina obiska:** uvodni razgovor z vodstvom, ogled prostorov in razgovori z zaprtimi osebami, zaključni razgovor z vodstvom.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: Gd URSIKS) 15. 1. 2013, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 18. 2. 2013, torej 34. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- prilagoditev uradne kapacitete obstoječim potrebam³, s čimer je bilo s tem tudi realizirano njegovo priporočilo, dano v poročilu o obisku zavoda 16. 2. 2010,
- prizadevanje zavoda, da pripornikom omejuje svobodo v čim manjši meri⁴,
- podatek, da finančna kriza ne vpliva na bivanjske razmere in tako na primer ni bilo nobenih omejitev glede pranja perila ali osebne higijene,
- način informiranja svojcev obsojencev⁵,
- da je pripornicam omogočeno bivanje tudi na večjem sprehajališču, ne le na manjšem, in tudi uporaba fitnesa, s čimer je bilo tudi realizirano naše priporočilo, dano v poročilu o obisku zavoda 16. 2. 2010,
- izpeljevanje disciplinskih postopkov⁶, ki jo v nekaterih drugih zavodih za prestajanje kazni DPM velikokrat pogreša in
- da ob tokratnem obisku od obsojencev in pripornikov glede odnosa pravosodnih policistov, z izjemo dveh pravosodnih policistov, pripomb nismo slišali.⁷

³ Uradna kapaciteta zavoda je bila sicer enaka, kot ob prejšnjem obisku DPM, vendar je bila kapaciteta posameznih oddelkov sedaj prilagojena potrebam in prostorskim zmožnostim.

⁴ Z namenom, da bi bili priporniki izven svojih sob 8 ur dnevno, je od 13. 7. 2012 dalje del pripora (dve skupinski sobi 406 in 407) odprt. Priporniki bivajo v odprtem režimu od jutra do pol tretje ure. Prehajajo lahko iz sobe v sobo ali se zadržujejo na manjšem hodniku. Po pojasnilu direktorice, so bile izkušnje 'odprtega' pripora sprva slabe: nekateri priporniki so si namreč želeli zasebnosti in ne druženja, hoteli so se vrniti nazaj v zaprte sobe. Potem pa so se na takšno bivanje privadili.

⁵ Ravno na dan obiska DPM je bil informativni dan (samo) za svojce obsojencev. Takšen dan je bil lani prvič in letos drugič. Na stojnicah (oddelek za varnost, oddelek za vzgojo, splošni oddelek in JGZ) lahko svojci pridobijo popolne in objektivne informacije o vsem, kar želijo izvedeti.

⁶ Glej tudi še opombo 21.

⁷ Na to našo ugotovitev pa se je Gd URSIKS odzval s sledečim: »Veseli nas, da predstavniki DPM v razgovorih z zaprtimi osebami niso zabeležili posebnih pritožb čez pravosodne policiste, prav tako pa Generalni Urad soglaša s priporočilom, da mora biti način komunikacije pravosodnih policistov do zaprtih oseb profesionalen in spoštljiv ter da morajo pravosodni policisti svoja pooblastila izvajati strokovno in odločno in na takšen način, da se ne prizadene dostojanstva oseb v postopku čemur dajemo že več let poseben poudarek predvsem v začetnem in v zadnjem času tudi nadaljevalnim usposabljanjem, ki ga izvaja Generalni urad. Ker pa gre za večščino, ki jo ni moč pridobiti samo s krajšimi oblikami usposabljanja, ampak v daljšem časovnem obdobju in predvsem z osebnim sprejemom tega načina dela, je za večje in korenite spremembe potrebno daljše časovno obdobje.«

DPM: predlagamo, da URSIKS ponovno preuči ustreznost uradno določenih prostorskih zmogljivosti zavoda, ki velja od 1. 1. 2012 dalje in oceni potrebo po še boljši prilagoditvi uradne kapacitete po njegovih posameznih oddelkih dejanskim (in pričakovanim) razmeram.⁸

DPM: predlagamo, da se Hišni red za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora ter hišni red pripora⁹ prevede tudi v jezike bivše Jugoslavije in tudi še tiste druge jezike, s katerimi se v zavodu najpogosteje srečujejo.

DPM: zavod spodbujamo, da tudi prostore, ki jih je prizadel zadnji požar pred mesecem dni, čim prej vzpostavi v prejšnje stanje, posebej zato, ker stroški te prenove ne bremenijo zavoda oziroma URSIKS, temveč zavarovalnico.¹⁰

Gd URSIKS: Generalni urad je v letu 2012 pripravil nove izmere vseh bivalnih prostorih v vseh zavodih za prestajanje kazni zapora, med njimi tudi v ZPMZKZ Celje. Na podlagi izmer je Generalni urad določil normativ, ki temelji na 27. členu v povezavi z 138. členom Pravilnika o izvrševanju kazni zapora, z uporabo aritmetične sredine. Za ta zavod se tako od 1. 1. 2013 uporablja nova kapaciteta 88 postelj. Zavod je tako že prilagodil del prostorskih zmogljivosti na način, da je uvedel dve sobi odprtega pripora in s tem omogočili pripornikom več časa, ko so lahko izven spalnic v skupnih prostorih. S tem je pridobil tudi 12 novih postelj na oddelku pripora (znižanje kapacitete na drugih oddelkih). Res pa je tudi, da se tekom leta zavod prilagaja dejanskim razmeram različnim kategorijam zaprtih oseb, kar pomeni, da samske sobe za obsojence prepusti pripornikom in obratno, če je to potrebno.

Gd URSIKS: vsi hišni in dnevni redi v vseh zavodih so prevedeni v angleški jezik. Praksa je namreč pokazala, da prevod v enega od jezikov bivše Jugoslavije ni potreben, saj večina delavcev zavodov te jezike, poleg slovenskega jezika obvlada in jih pri sporazumevanju z zaprtimi osebami tudi uporablja. To konkretno pomeni, da delavec zavoda prevede točko hišnega reda zaprti osebi v situaciji, ko je to potrebno in tudi kadar za to zaprosi zaprta oseba. Prav tako pa so zaprte osebe zainteresirane, da se naučijo slovenski jezik, kar tudi spodbujamo z različnimi delavnicami, tečaji ipd. S priporočilom Varuha, da se v vseh zavodih poskrbi za prevod hišnih in dnevnih redov v čim več jezikov se strinjamo, za kar si bomo v prihodnje tudi prizadevali.

Gd URSIKS: k beljenju prostorov, ki so bili uničeni v zadnjem požaru, bo zavod pristopil v najkrajšem možnem času.

⁸ Ugotovili smo lahko, da celotna kapaciteta zavoda ob obisku sicer ni bila presežena, še vedno pa je bila presežena v moškem delu pripora, ki je bil glede na uradno zmogljivost zaseden dobro 133 odstotno.

⁹ Sicer pa sta bila usklajena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1D), Uradni list RS, št. 40/2009, in tudi prevedena v angleški jezik, kot je ob svojih obiskih v zavodih za prestajanje kazni zapora predlagal tudi DPM.

¹⁰ Večjih investicij v Zavodu od prejšnjega obiska DPM ni bilo. Največja pridobitev so bila dvojna varnostna vrata na dvorišču JGZ. Zavod je realiziral beljenje bivalnih prostorov po planu, razen zgoraj omenjenih.

DPM: ob obisku ni bilo mogoče spregledati, da so bili od prejšnjega obiska DPM v Zavodu podtaknjeni štiri požari: 21. 8. in 4. 12. 2011 ter 9. 1. in 16. 10. 2012. Soba 205 je kar dvakrat zagorela. Veliko sredstev je šlo za obnovo te sobe. Škodo sicer povrne zavarovalnica, ki uveljavlja regresni zahtevek od povzročitelja. Zoper povzročitelje so bile vložene kazenske ovadbe, uvedeni so bili tudi disciplinski postopki. Takšno navidezno vandalsko ravnanje je lahko tudi posledica osebne (ali širše) stiske zaprtih oseb, ki svojega protesta ne znajo izraziti na drug ustrenejši način. Predlagamo, da zavod in URSIKS skušata poiskati tudi globlje razloge, ki so vodili v štiri podtaknjene požare in te, če je mogoče, tudi odpraviti.¹¹ Če so bili vsi dogodki raziskani tudi v tej smeri, prosimo za ugotovitve in ukrepe, ki so bili morda na podlagi teh že sprejeti.¹²

DPM: pripominjamo, da je treba tudi pripornikom, ko gre za starejše in druge osebe, ki so gibalno ovirane, omogočiti prhanje oziroma možnosti za vzdrževanje osebne higiene ter možnosti za gibanje na svežem zraku. V obstoječih razmerah (ko je treba v ta namen uporabljati tudi stopnice) pa je bilo to v času našega obiska vsaj za dva pripornika težje izvedljivo. Te ugotovitve po našem mnenju nujno terjajo čimprejšnji sprejem ukrepov za izboljšanje stanja na tem področju. Država mora namreč zagotoviti, da vsakdo prestaja odvzem prostosti v pogojih, ki ustrezajo njegovi (preostali) zdravstveni zmožnosti. Če namreč država posamezniku vzame prostost, mora tudi zagotoviti, da odvzem prostosti, oziroma izvrševanje kazni ali pripor potekata tako, da je zagotovljeno spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva. Kot smo večkrat že poudarili pa bi bilo zaželeno, da bi bilo vsem pripornikom omogočeno tudi vsakodnevno tuširanje, saj gre za temelj osebne higiene.

Gd URSIKS: vsi dogodki v zvezi s požari so bili v zavodu raziskani. Zavod je Generalni urad obvestil, da so bili ugotovljeni tudi vzroki požarov. Pravosodni policisti so ukrepali v skladu z načrti varovanja in preprečili hujše posledice požarov.

Gd URSIKS: z ugotovitvijo Varuha, da bi bilo potrebno čim preje sprejeti ukrepe za izboljšanje stanja za zaprte osebe, ki so starejše in druge osebe, ki so gibalno ovirane, tako, da se jim omogoči tuširanje oziroma možnosti za vzdrževanje osebne higiene ter možnosti za gibanje na svežem zraku, v celoti soglašamo. Generalni urad se zaveda, da mora zavod vsakemu obsojencu nuditi ustrezno namestitev in dostojno prestajanje kazni zapora, še posebej osebam, ki so starejši in imajo resne zdravstvene težave ali ki so gibalno ovirani. Trenutno v medresorskem sodelovanju še iščemo najustreznejše systemske rešitve, vendar to nikakor ne pomeni, da je takim obsojencem onemogočena oskrba. Vsak zavod za obsojence, ki niso sposobni poskrbeti za svojo osebno higieno, poskrbi s svojim zdravstvenim kadrom ali preko zunanje inštitucije (negovalna služba). Sicer pa se v zavodu dosledno izvaja zakonsko določene pravice za vzdrževanje higiene. V poletnem času pa se dodatno omogoča pripornikom tuširanje po sprehodu vsak dan. Hkrati imajo tudi možnost osvežitve s tušem na sprehajalnem dvorišču.

¹¹ Ob obisku ni bilo mogoče spregledati, da so bili od prejšnjega obiska DPM v ZPMZKZ Celje podtaknjeni štiri požari: 21. 8. in 4. 12. 2011 ter 9. 1. in 16. 10. 2012. Soba 205 je kar dvakrat zagorela. Veliko sredstev je šlo za obnovo te sobe. Škodo sicer povrne zavarovalnica, ki uveljavlja regresni zahtevek od povzročitelja. Zoper povzročitelje so bile vložene kazenske ovadbe, uvedeni so bili tudi disciplinski postopki. Takšno navidezno vandalsko ravnanje pa je lahko tudi posledica osebne (ali širše) stiske zaprtih oseb, ki svojega protesta ne znajo izraziti na drug ustrenejši način.

¹² Tudi še v samem zaključku poročila o obisku je DPM posebej izpostavil, da se ob informaciji o štirih požarih, ki so bili podtaknjeni v zavodu, skrb, ali za kulisami vendarle ne obstajajo stiske (nekaterih izmed) zaprtih oseb, ki si je te morda ne upajo izraziti na primeren način, poraja sama od sebe.

DPM: predlagamo, da se stare iztrošene ali umazane žimnice sprotno zamenjujejo in da morebitne poškodbe inventarja ugotavljajo že zaposleni – pravosodni policisti, ter poskrbijo, da se jih ustrezno odpravi.¹³

DPM: predlagamo, da se s pripombo obsojencev na premajhno število delovnih majic (v kovinarski delavnici), ki jih zaposlenim obsojencem zagotavlja JGZ Rinka, seznaniti slednjega, ki naj tudi preveri ali obsojenci razpolagajo z dovolj kosi delovnih oblek.

DPM: priporočamo, da se izkušnje tega zavoda glede informiranja¹⁴ svojcev obsojencev preučijo ter po možnosti uporabijo kot način informiranja svojcev tudi v drugih zavodih.

DPM: menimo, da mora za nemoten potek obiskov poskrbeti zavod in ne zaprte osebe ter njihovi obiskovalci; zato predlagamo, da se poišče način izvajanja obiskovanja zaprtih oseb, ki bi izključeval ponovitev podobnih situacij.¹⁵

Gd URSIKS: obsojenski inventar se v zavodu redno popravlja v sklopu hišnih del in mizarske delavnice v JGZ Rinka. Vse poškodbe inventarja se redno beležijo s strani pravosodnih policistov in delavcev oddelka za vzgojo in javijo pristojnim službam. V času obiska Varuha je bilo nekaj žimnic res že iztrošenih, vendar jih je zavod že nadomestil z novimi.

Gd URSIKS: JGZ Rinka razpolaga z dovolj kosi delovnih oblačil, vsaka zaprta oseba zadolži ob nastopu dela ustrezno število kosov delovnih oblačil (skladno s predpisi). V primeru poškodovane delovne obleke ima posameznik možnost, da to sporoči delovnemu inštruktorju, ki poskrbi, da se uničen kos delovne obleke zamenja.

Gd URSIKS: glede obiskov, kjer Varuh ugotavlja, da prihaja do določenih težav in da mora za reševanje le-teh poskrbeti zavod in ne zaprte osebe pojasnujemo, da je čas za obiske zaprtih oseb od 8. do 17. ure. Na čas prihoda obiskovalcev zavod nima in ne more imeti vpliva, kar pomeni, da lahko pride do težav, če bi npr. v zadnji uri, ki je načrtovana za obiske, prišlo na obisk večje število obiskovalcev, kot je kapaciteta prostora za obiske. Temu se lahko obiskovalci izognejo na ta način, da prihajajo na obiske nekoliko prej, da se jih lahko razporedi v več skupin. Tovrstne informacije zaprte osebe dobijo preko delavcev zavoda. Takšnih primerov v zavodu ni bilo veliko, v letu 2012 samo en.

¹³ Razen spremembe kapacitete se razmere na obsojenskem oddelku niso spremenile. Še vedno je bilo v večini bivalnih prostorov nameščeno staro kovinsko pohištvo. Smo pa ob tokratnem obisku ugotovili, da so bile na nekaterih posteljah stare iztrošene oziroma poškodovane žimnice (bivalni prostor št. 134 – samo pena, bivalni prostor št. 203 – umazane in strgane prevleke na žimnicah ter rumeni madeži), v bivalnem prostoru številka pa so bila poškodovana (razbita) vrata toaletnega prostora, kar lahko predstavlja nevarnost, da se zaprta oseba lahko poškoduje.

¹⁴ Glej opombo 4.

¹⁵ Večina obiskov obsojencev je bil brez nadzora, razen treh obsojenci iz strožjega režima, ki so imeli obiske za stekleno pregrado. 36 obsojencev je imelo obiske brez pregrade in brez nadzora. V času obiskov pa je še vedno prihajalo do težav. Obiskovalci pridejo večinoma popoldne. Tako se je že zgodilo, da se dva obiska pripornikov za stekleno pregrado nista mogla izvesti, ker sta bila dva že v teku. Pri obiskih obsojencev sicer ne prihaja do takšnih situacij. Zavod sicer apelira na pripornike, da bi se uskladili z obiski, vendar je kljub temu prihajalo do opisanih situacij.

DPM: upada števila zaposlenih pripornikov od prejšnjega obiska (ko je bilo od 28 pripornikov zaposlenih kar 8, eden pa je na delo še čakal) ne moremo spregledati in je zaskrbljujoč; zato prosimo za pojasnitev razlogov za drastičen upad zaposlitve pripornikov in ukrepov, ki so za povečanje njihovega zaposlovanje morda že bili sprejeti.¹⁶

DPM: predlagamo, da zavod preveri, ali obsojenci, ki delajo, dobijo malico v skladu z normativi, ki so za to predvideni.¹⁷ Predlagamo tudi, da se pripornikom ob sprejemu v zavod še posebej skrbno pojasni možnost prejemanja dietne prehrane.

DPM: prosimo za sporočilo, ali je dvourni tedenski prisotnost zobozdravnika zadostna za zagotavljanje primerne zobozdravstvene oskrbe zaprtim osebam, in še posebej ali je bila s pogodbo kdaj dogovorjena triurna tedenska prisotnost zobozdravnika ter kam se je potem 'izgubila' ena ura njegove prisotnosti v zavodu.¹⁸

DPM: menimo, da bi moral zavod način delitve terapije določiti šele na podlagi mnenja in soglasja zdravstvene službe, saj se ta deli po naročilu zdravnika in je za njeno pravilno zaužitje ta tudi odgovoren.¹⁹ Zato predlagamo, da se za takšen način delitve terapije pridobi soglasje zdravstvene službe, oziroma odgovornega zdravnika.

Gd URSIKS: strinjamo se, da je v primerjavi s prejšnjim letom število pripornikov, ki delajo, upadlo. To izhaja iz splošne gospodarske krize, ki se pozna tudi v JGZ Rinka, saj je dela bistveno manj kot v preteklosti. So pa v zavodu poskrbeli, da zapolnjujejo njihov prosti čas z nekaterimi drugimi aktivnostmi in delavnicami (tečaj tujega jezika, delavnica zdrava prehrana, knjižnica ...).

Gd URSIKS: zaprte osebe, ki delajo, dobijo malico v skladu z normativi. Glede možnosti prejemanja dietne prehrane pa so zaprte osebe seznanjene že takoj ob sprejemu in tekom prestajanja pripora ali zaporne kazni, če je to potrebno.

GD URSIKS: ordinacijski čas zobozdravstvene ordinacije je opredeljen na podlagi Pogodbe zdravstvenih storitev primarne ravni v ZPMZKZ Celje. Praksa v zavodu je pokazala, da je dvourni tedenski prisotnost zobozdravnika zadostna za zagotavljanje primerne zobozdravstvene oskrbe zaprtim osebam. Kolikor se pojavi potreba po obravnavi izven predvidenega ordinacijskega časa se zaprto osebo odpelje na sedež izvajalca zdravstvenih storitev.

Gd URSIKS: način delitve substitucijske terapije je v zavodu dogovorjen z zdravstveno službo in terapija je pripravljena s strani medicinske sestre. Čas delitve terapije je prilagojen dnevni redu in aktivnostim v zavodu kot je npr. odhod zaprtih oseb na delo. Kljub težavam s kadrovskimi zmogljivostmi se zavod zaveda kako pomembno je vključevanje zaprtih oseb v vsakodnevne aktivnosti, vzpostavljanje dnevnega ritma z delom in aktivno preživljanje prostega časa zato organizira deljenje

¹⁶ V JGZ Rinka je zaposlenih 18 obsojencev; od teh je 10 zaposlenih v ključavničarskem obratu, po 2 v strojnem in mizarskem obratu, 4 pa delajo v pralnem servisu. Na hišnih delih je zaposlenih 12 oseb; od teh je 9 v kuhinji (od teh trije priporniki) in 3 na vzdrževalnih delih (od teh 1 pripornik). Od pripornikov skupno 44 pripornikov, so tako zaposleni le 4. Tudi med obiskom smo opazili, da so bili priporniki v sobah ali na sprehodu, in tako niso delali.

¹⁷ Glede prehrane od zaprtih oseb večjih pripomb nismo slišali oziroma so se pritožbe predvsem nanašale na premajhne malice za obsojence, ki delajo.

¹⁸ Ugotovili smo, da splošni zdravnik prihaja redno trikrat tedensko, psihiatrinja vsak teden (prej 2 krat mesečno), splošni zdravnik iz metadonske ambulante prihaja enkrat tedensko, le zobozdravnik pa enkrat tedensko le za dve uri (prej tri). Nihče ni vedel povedati, kje se je izgubila ena ura – prej so namreč bile v pogodbi tri ure. Po obisku prejetih informacijah naj bi šlo za tiskarsko napako pri prepisovanju ur in se ne da nič več narediti.

¹⁹ Vodstvo zavoda je sklenilo, da delijo zjutraj medikamentozno terapijo vključno z metadonom pravosodni policisti – organizacijsko naj bi bilo po pojasnilu sogovornice, ki ga je prejela naša izvedenka, neizvedljivo, da bi to delile medicinske sestre. V tem primeru bi prišlo vsako jutro v ambulanto približno 16 ljudi, kar bi porušilo celoten hišni red. Prav tako so delili po potrebi pravosodni policisti terapijo, ki je spravljena na dveh 'izbirnih mestih' (v omari pri dežurnem pazniku). Ta odločitev vodstva je bila sprejeta po pojasnilu višje medicinske sestre brez posveta z zdravstveno službo. Večerno terapijo pa je delila medicinska sestra.

terapije pred vključevanjem v aktivnosti. Ker pa ni možno pokriti deljenje zdravil z medicinskim osebjem 24 ur dnevno, deli zdravstveno osebje vsa zdravila čez dan, razen v jutranjem času.

DPM: predlagamo, da se vzdržuje še nadalje stanje na področju zdravstvenega varstva in zdravstvene oskrbe.²⁰ Pripominjamo pa, da CPT ob obiskih v Sloveniji priporoča, da se uresniči njegovo priporočilo, naj bo v slovenskih zavodih za prestajanje kazni zapora ponoči in ob koncu tedna vedno navzoča oseba, ki je usposobljena za dajanje prve pomoči, po možnosti s priznano medicinsko izobrazbo. Poskrbljeno bi moralo biti tudi za to, da bi zdravila zaprtim osebam vedno izročalo le zdravstveno osebje.

DPM: kljub temu, da ne dvomimo, da URSIKS ob premeščanju zaprtih oseb v ta zavod upošteva tudi vse okoliščine posameznega primera, priporoča, da se o premestitvah v ZPMZKZ Celje, ki je namenjen prestajanju kazni mladoletniškega zapora, odloča še s posebno mero previdnosti.²¹

DPM: spodbujamo izpeljavo disciplinskega postopka za vse disciplinske prekrške, saj le izpeljava takšnega postopka dopušča kontradiktornost in daje zaprti osebi tudi možnost, da se zagovarja oziroma pojasni svoje stališče ter uveljavlja pravna sredstva.²²

DPM: predlagamo, da URSIKS preuči ustreznost sistemizacije delovnih mest pravosodnih policistov (in posebej pravosodnih policistk)²³ ter oceni, ali ni

Gd URSIKS: Generalni urad potrjuje ugotovitvam Varuha, da so zaprte osebe deležne korektnih zdravstvenih oskrb, k čemur prispevajo tudi pravosodni policisti v času, ko medicinsko osebje ni prisotno. Pravosodni policisti so ustrezno usposobljeni za dajanje osnovne prve pomoči. V težjih primerih in tudi v nočnem času ter ob koncu tedna, pa ustrezno zdravstveno oskrbo zagotovi regionalni zdravstveni dom, ko zavod stopi v stik z urgentno službo Zdravstveni dom Celje, v neposredni bližini zavoda.

Gd URSIKS: kot ste že sami napisali, se pri premeščanju zaprtih oseb v ZPMZKZ Celje iz drugih zavodov že sedaj upoštevajo vse okoliščine posameznega primera in zagotavljamo, da bomo tudi v prihodnje odločali na podoben oziroma previden način.

Gd URSIKS: Generalni urad soglaša z Varuhom, da morajo zavodi in oddelki v primeru disciplinskih prestopkov zaprtih oseb izpeljati disciplinski postopek in dati možnost domnevemu kršitelju, da se izjasni v zvezi z očitano kršitvijo, prav tako pa pozdravljamo ugotovitev Varuha, da v zavodu ni zaznati prekomerne uporabe prisilnih sredstev.

Gd URSIKS: na začetku bi radi opozorili na napako pri navajanju števila sistemiziranih in zasedenih delovnih mest pravosodnih policistov v zavodu in

²⁰ Po vtisu izvedenke je zaživel sodelovanje zdravstvenega doma in zavoda, kar je bilo vidno tudi pri kadrovske okrepitvi in pri zagotavljanju medicinskega materiala oziroma obnovi prostorov. Po njenih ugotovitvah so zaprte osebe deležne korektnih zdravstvenih oskrb.

²¹ Direktorica je pojasnila, da se vsa uporaba strožjih ukrepov nanaša na zaprte osebe, ki so bili v zavod premeščene iz drugih zavodov in so neprimerne (tako po starosti kot po kategoriji kaznivih dejanj) za mlajšo populacijo, ki se praviloma namešča v ta zavod.

²² V letu 2012 je bil opazen tudi porast disciplinskih postopkov, teh je bilo do obiska DPM že 25, leto pred tem pa 19.

²³ Od prejšnjega obiska DPM je od 97 sistemiziranih delovnih mest pravosodnih policistov zasedenih le 96, eden je bil namreč upokojen. Novega pravosodnega policista za sedaj ne morejo zaposliti. Direktorica je pojasnila, da od zaposlenih 96 pravosodnih policistov 4 dejansko delajo v Forenzični enoti v Mariboru. Tako je bil zavod dodatno prikrajšan še za dodatne štiri pravosodne policiste, ob tem pa v Forenzično enoto ni bila premeščena nobena zaprta oseba. Z začetkom delovanja Forenzične enote ZPMZKZ Celje tako ni bil razbremenjen, temveč obratno. To potrjuje tudi podatek, da je bilo v letu 2011 največje število nadur, ki jih je opravil posamezen pravosodni policist 169, v letu 2012 pa je že do dne obiska DPM eden izmed njih opravil 186 nadur. V letu 2011 je bilo vseh nadur 4449, letos do konca oktobra pa že 6413. Trije pravosodni policisti so že presegle 170 nadur, vodja oddelka za varnost pa upa, da ne bodo presegle zakonskega limita. Zanimiv (ali hkrati zaskrbljujoč) je bil tudi podatek, da je med pravosodnimi policisti le ena pravosodna policistka, kljub temu, da so v zavodu nameščene tudi pripornice (sedaj štiri).

glede na opravljeno število nadur morda bolj smotrno zaposliti dodatne pravosodne policist(k)e.

DPM: predlagamo, da URSIKS (morda tudi) preko Ministrstva za pravosodje opozori celjsko sodišče na potrebo pravočasnega izdajanja odredb za privedbo zaprtih oseb na sodišče, saj to po naši oceni niti za okrajno niti za okrožno sodišče ne bi smelo predstavljati prevelikega napora.²⁴

DPM: predlagamo, da zavod preveri razloge za pritožbe obsojencev zoper pravosodna policista X. Y. in Q. W. ter po potrebi ustrezno ukrepa. Prav pa je tudi, da se vse osebe zavoda redno opozarja na zavezo korektnega ravnanja (tudi na besedni ravni), ter da bo vsaka tozadevna nepravilnost ustrezno in odločno sankcionirana. Ne gre spregledati, da se mladost in druge osebne okoliščine posameznih zaprtih oseb lahko odražajo tudi v njihovih neustreznih reakcijah v razmerju do osebja, ki zanje skrbi. Osebe mora biti za to skrbno izbrano in usposobljeno, da zmore s primernim komuniciranjem in človeškim odnosom te napetosti zmanjšati in tako prispevati k boljšemu počutju in varnosti vseh, ki so v zavodu nastanjeni ali pa tam opravljajo svoje delo.

DPM: predlagamo, da URSIKS preuči ustreznost sistemizacije delovnih mest tudi za vzgojno službo in oceni, ali je z obstoječo zasedbo in z običajnimi delovnimi napori mogoče doseči pričakovan rezultat dela.²⁵

sicer je pravilna številka sistemiziranih delovnih mest 57 in zasedenih delovnih mest 56. V zvezi s sistemizacijo delovnih mest pa podajamo pojasnilo, da je sistemizacija delovnih mest pravosodnih policistov že dopolnjena tako, da lahko zavod na nekatera razpisana delovna mesta pravosodnih policistov zaposli tudi pravosodne policistke. Trenutno zaradi vsesplošnih varčevalnih ukrepov ni novih niti nadomestnih zaposlitev.

Gd URSIKS: soglašamo z ugotovitvijo, da pravočasno izdajanje odredb za privedbo zaprtih oseb na sodišča v Celju, ne bi smelo predstavljati prevelikega napora niti za okrajno niti za okrožno sodišče in zaradi tega bomo na neprimerno prakso teh dveh sodišč opozorili pristojne na Ministrstvu za pravosodje in tudi predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije.

Gd URSIKS: v zvezi s pritožbami na račun dveh pravosodnih policistov, ki naj ne bi imela primernega odnosa do zaprtih oseb, zavod po preučitvi primera in razgovoru z delavcema nepravilnosti ni ugotovil. Vodstvo zavoda ocenjuje, da gre pri obeh dotičnih pravosodnih policistih vzrok za pritožbe pripisati njenemu doslednemu delu, prav tako pa v zavodu pojasnjujejo, da imajo vse zaprte osebe možnost pisne ali ustne pritožbe, ki jih v zavodu temeljito analizirajo in z vsemi vpletenimi tudi opravijo razgovore. Na primerno komunikacijo z zaprtimi osebami se zaposlene redno opozarja na skupnih sestankih in tudi po vseh izrednih dogodkih.

Gd URSIKS: glede ustreznosti sistemizacij delovnih mest za vzgojno službo v zavodu in vprašanja DPM ali z obstoječo zasedbo in običajnimi delovnimi napori lahko dosežemo pričakovan rezultat dela odgovarjamo, da se je Generalni urad proučevanju te problematike, glede na zmanjšanje mase plač, ki se obeta javnemu sektorju že lotil z vso resnostjo.

²⁴ Direktorica je tudi izpostavila, da prejme zavod odredbo sodišča za privod na zaslišanje tik pred narokom, tako zmore zavod izvršiti vse privedbe le na račun hitre organizacije oddelka za varnost.

²⁵ Direktorica je pojasnila, da pogrešajo socialno delavko, saj dela sedanja le polovični delovni čas, prav tako dela za polovični delovni čas iz zdravstvenih razlogov ena pedagoginja. Sicer pa je bilo v zavodu zaposlenih 10 delavcev vzgojne službe, poleg vodje oddelka za vzgojo še psiholog, dve medicinski sestri, 4 pedagogi ter polovico delovnega časa socialna delavka in svetovalka za sprejem, odpust in izobraževanje.

DPM: pridružujemo se skrbi direktorice, da bi nerazumevanje jezika lahko imelo resne posledice predvsem v primeru zdravstvenih zapletov.²⁶ URSIKS prosimo za pojasnilo, na kakšen način si lahko katerikoli zavod za prestajanje kazni zagotovi tolmača, ki bi razumel določen jezik in na čigave stroške, prav tako pa prosimo, da nam posredujete odgovor, ki ste ga (oziroma boste) posredovali direktorici zavoda na postavljena vprašanja. Prosimo tudi za podatek, ali se (predvsem v priporu) kateri izmed zavodov že poslužuje tolmačev, ki sicer sodelujejo v kazenskem postopku in komu v breme gre ta strošek prevajanja.

Gd URSIKS: sporočamo, da je Generalni urad na podlagi opozoril ZPMZKZ Celje ter ZPKZ Ig, dne 27. 9. 2012 na Direktorat za pravosodno upravo, Sektor za izvrševanje kazenskih sankcij naslovil zaprosilo za uradno stališče, ki ga prilagamo tudi ob tej priložnosti. Po zbranih informacijah je namreč praksa sodišč pri zagotavljanju prevajalcev za potrebe seznanitve pripornikov - tujih državljanov, različna. Nekatera sodišča zavodom zagotavljajo prevajalce in plačujejo tudi stroške za prevajanje, medtem ko določena sodišča menijo, da navedeni stroški za prevajalce ne sodijo v stroške kazenskega postopka. Sektor za izvrševanje kazenskih sankcij je z dopisom dne 3. 12. 2012, ki ga prav tako prilagamo, glede navedene problematike opozoril Vrhovno sodišče Republike Slovenije, katerega dogovora še nismo prejeli.

---

²⁶ Direktorica je pojasnila, da imajo delavci zavoda s sporazumevanjem največ težav predvsem z romunskimi državljani in predvsem v pripornem oddelku. Ob našem obisku je bil v priporu tudi sudanski državljan, ki pa je razumel angleško. Sama je menila, da bi tolmača moralo zagotoviti sodišče, stroški prevajanja pa bi morali biti stroški kazenskega postopka. V zvezi s tem svojim mnenjem naj bi se za pojasnila že obrnila na URSIKS, vendar jih do obiska DPM še ni prejela.